

241279

Emakeele test.

Koostanud Tallinna koolide emakeele õpetajate komisjon.
Teiseks trükiks ümber töötanud
V. Alto.

Õpilase ees- ja perekonnanimi:

Millal sündinud:

Kooli nimetus:

Klass:

Tänane kuupäev ja aasta:

Märgi ristikesega (×) numbri ees teosed, mida oled lugenud.

1. Bornhöhe, E., Tasuja.	13. Jaik, J., Kaarnakivi.
2. Kreutzwald, Reinuvader rebane.	14. Lattik, J., Meie noored.
3. Parijõgi, J., Semendivabrik	15. Ridala, V., Kalevipoeg.
4. Kitzberg, A., Veli Henn.	16. Spyri, J., Väike Heidi.
5. Kitzberg, A., Neetud talu	17. Burnett, F., Väike lord Fauntleroy.
6. Luts, O., Kevad.	18. Defoe, D., Robinson Crusoe.
7. Luts, O., Õpilane Valter.	19. Verne, J., Saladuslik saar.
8. Vilde, E., Külmale maale.	20. Topelius, Z., Velskeri jutustused.
9. Vilde, E., Kui Anija mehed käisid
Tallinnas.	21. Cooper, F., Nahksuka jutud.
10. Liiv, Juh., Käkimäe kägu.	22. London, J., Põlev laev.
11. Mändmets, J., Kodumaa jutud.	23. Swan, A., Kaarina suvi.
12. Pärn, J., Oma tuba, oma luba.	24. Kipling, R., Julged meremehed.
	25. Scott, W., Ivanhoe.

Kokku
lugenud

..... teost

Vihku mitte enne avada, kui kästakse!

See vihik pakub sulle lahendamiseks 200 ülesannet emakeele alalt. Enne tööle asumist loe tähelepanelikult läbi tööjuhatused ja näited.

Töö jaoks on aega 50 min. Kui jõuad lõpetada töö varemini, siis kontrolli vastuseid.

Ära küsi midagi!

Testi osad	Õigeid vastuseid	Vale vastuseid	Vastamata	
Test nr. 1 . .				
Test nr. 2 . .				
Test nr. 3 . .				
Test nr. 4 . .				
Test nr. 5 . .				
Test nr. 6 . .				
Kokku . .				
% % . .				

TEST nr. 1. LUGEMISOSKUS.

Kirjuta lauseis puuduvad sõnad, igale joonele üks sõna.

1. Mereäärsete rahvaste kaubandus on tavalisest hästi arenenud, kuna
2. on soodsaimaks liiklemisteks. Mäed, sellevastu, kaubanduslikku
3. läbikäimist rahvaste vahel. Kuid sõja ajal on vaenlasele tugevaks
4. takistuseks sissetungimisel. poolt valitseb aga suur hädaoht, eriti siis, kui vaenlasel on tugev laevastik.

Ikka rohkem tungib liivlaste sekka lätlasti. Viimasel rahvalugemisel leiti seal

5. rohkesti segaperekondi, kus ülekaalu võtab kõnekeel. Seepärast
6. väheneb arv, seda enam, et ka koolides ja kirikutes tarvita-
7. takse ammusest ajast keelt, mida ka liivlased oskavad.

Pilk Setumaa kaardile selgitab kohe, kui segi elavad siin venelased ja setud —

8. poolsaartena ja saarekestena on tunginud setude asustusalade
9. keskele. Venelaste kaudu on palju vene mõju imbunud hulka. Siiski võib tähele panna, et setu ka venelaste naabruses elades ei oska sageli
10. keeltki, kui ta seda pole vene koolis õppinud. Päris eestlaseks
- 11., 12. ennast ei pea, aga sama vähe peab ta ennast ka

Ettevaatus on kahtlematult väärtuslik iseloomujoon, mis sagedasti päästab meid suurematest eksimustest ja pettumustest. Vahetevahel leidub siiski

13. isikuid, kes on niivõrd, et see halvab nende tahtejõudu
14. ja röövib neilt igasuguse algatusvõime. Üleliigne on seega
15. sama kui liiga vähenegi.

Loe ja vasta siis küsimusile tükkide lõpul.

Jaan sõitis jalgrattal linna. Teel lõhkes rattakummi ventiili lähedalt. Jaan tuli rattalt ja hakkas otsima kotist parandamisvahendeid, kuid kahjuks ei leidnud ta sealt kummit. Ta jäi rattale toetudes nõutult seisma. Mõni hetk hiljem lähenes linna poolt kihutades auto. Jaan lükkas ratta teelt kõrvale ja tõstis käe. Auto peatus viivuks. Jaan palus autojuhilt kummit. Juht võttis taskust suure kummilahmaka, lõi kas kääridega ümmarguse tüki ja ulatas selle Jaanile. Jaan parandas ratta ja sõitis edasi.

16. Kust kohast lõhkes rattakummi?
17. Kus seisis Jaan rattale toetudes?
18. Missugune oli kujult kummitükk, mille sai Jaan?
19. Kumb sõiduk esimesena jätkas katkestatud matka?
20. Missuguses suunas sõitsid auto ja jalgratas teineteise suhtes?

Baltimail valitsev kord, mis kindlustas kohalikele sakslasile siin juhtiva osa, oli Vene valitsusele sageli õige vastumeelne. Aleksander II ajal hakati venelaste poolt kallale tungima Baltimaade saksapärasusele. Aleksander III ajal sai venestamise küsimus valitsusele otse ülesandeks. Venestamine tabas eriti kooli-, kohtu- ja politseiala, kuna maaomavalitsus jäi uuendamata. Ameti- asutised korraldati ümber, neis pandi maksma vene keel ja nad sunniti al-
luma vene ametnikele. Usu alal eelistati kreeka-katoliku usku.

Eesti ühiskonnas tekitas venestamine suurt pettumust ja loidumist. Jakob-soni poliitikat püüdis jätkata J. Järv oma „Virulases“, venestamist toetas J. Kõrv „Valguses“ ja hiljem ka A. Grenzstein „Olevikus“.

21. Missuguse keisri valitsemise ajal viidi läbi Baltimaade venestamine?
22. Missugust usku eelistas venestus?
23. Missugune ala jäi Baltimail uuendamata?
24. Kelle poliitikat püüdis jätkata „Virulane“?
25. Missugune ajaleht asus hiljem toetama venestust?

TEST nr. 2. KEELEÕPETUS.

Kirjuta iga sõna järele ta
ainsuse osastav.

(üks) põrand — (kaks) põrandat;

26. (üks) küüs — (kaks)

27. (üks) number — (kaks)

28. (üks) maastik — (kaks)

29. (üks) koppel — (kaks)

30. (üks) kasukas — (kaks)

Kirjuta iga sõna järele ta
mitmuse osastav.

(üks) leib — (palju) leibu;

31. (üks) vikat — (palju)

32. (üks) sukk — (palju)

33. (üks) neiu — (palju)

34. (üks) ümbrik — (palju)

35. (üks) kaasik — (palju)

Kirjuta iga sõna järele ta
mitmuse omastav.

- (selle) näpu — (nende) näppude;
36. (selle) äkke — (nende)
37. (selle) rukki — (nende)
38. (selle) labida — (nende)
39. (selle) akna — (nende)
40. (selle) käe — (nende)

Kirjuta järgnevad sõnad
i-mitmuses.

- Õpilastele ehk õpilasile;
41. suurtele e.
42. kuulajatele e.
43. lastele e.
44. rikastele e.
45. öödele e.

Kirjuta järgnevate sõnade
ülivõrre.

Kõige ilusam ehk ilusaim;

46. kõige uuem e.
47. kõige kallim e.
48. kõige peenem e.
49. kõige õnnelikum e.

Kirjuta iga sõna järele
ta da-tegevusnimi.

Lugema — (tahan) lugeda;

50. laitma — (tahan)
51. ootama — (tahan)
52. jooksmas — (tahan)
53. kõnelema — (tahan)

54. töötama — (tahan)

Kirjuta järgnevate sõnade umbisikulise tegumoe ole-
vik ja mineviku kesksõna.

Laulma — (laulu) lauldakse — (laulu ei) lauldud;

- 55., 56. tarvitama — (tööriista) — (tööriista ei)
57., 58. jooma — (kalja) — (kalja ei)
59., 60. vihtlema — (saunas) — (saunas ei)
61., 62. õmblema — (pesu) — (pesu ei)

Kirjuta iga sõna järele ta käskiva kõneviisi ainsuse
ja mitmuse teine pööre.

Lugema — loe (sina) —

lugege (teie);

- 63., 64. noppima — (sina) — (teie);
65., 66. lükkama — (sina) — (teie);
67., 68. töötama — (sina) — (teie);
69., 70. jätma — (sina) — (teie).

TEST nr. 3. ÕIGEKIRI.

Kirjuta kriipsu kohale *t* või *tt* vajaduse järgi.

71. Poiss pidas kä — ega nõõrist kinni.
72. Oma ettevõ — es oli ta agar.
73. Lapsed loopisid õues ra — ast.

Kirjuta kriipsu kohale *k* või *kk* vajaduse järgi.

74. Jõele te — ib noor jää.
75. Ha — aksin tööle, aga ei saa.
76. Asuni — udele anti ehituslaenu.

Kirjuta kriipsu kohale *t* või *d* vajaduse järgi.

77. Lei — sime metsast seeni.
78. Toi — ke talvel linde!
79. Sepal on rau — sed käed.

Kirjuta kriipsu kohale -gi või -ki vajaduse järgi.

- 80., 81., 82. Koolgi; laevad — ; ütles — ; peenar — .

Poolitage, nagu teisele reale viimisel, püstkriipsuga järgnevad sõnad.

- 83., 84., 85. tule; maiuse; kortsus; teeklaas.

Kirjuta kriipsu kohale vajaduse järgi:

86. *k* või *kk*: pi — lik;
87. *n* või *nn*: li — lane;
88. *m* või *mm*: ho — ne.

Järgnevas katkes on jäetud kokku kirjutamata 12 kahest osast koosnevat liitsõna. Ühenda need kaarekesega.

Näit.: Suur tükk on relv.

- 89.—100. Linna teel vahtis seitsme aastane Ilmar huviga vastu tulijaid. Juba hakkas paistma ammu oodatud linn. Algul küll ainult linna ainsa kiriku torn ja mõned vabriku korstnad. Poiss oli isa jutu järgi pähe õppinud, et linnas elavat kõigest viis tuhat seitse sada kolm kümmend kaheksa elanikku. Saabuti linna. Ilmar oli ette kujutanud, et linnas on sama sugused väikesed puu majad kui kodu külaski. Nüüd nägi aga maa poiss uudisena toredaid kivi maju. Liiklemine oli nii vilgas, et isa hoolega pidi ette vaatama.

TEST nr. 4. KIRJAVAHEMÄRGID.

Alljärgnevas jutukeses puudub 25 kirjamärki. Pane vastavad märgid vajalistele kohtadele.

101.—125. Anni kes väga armastas linde küsis kord koolis oma pinginaabril

Lindalt Kas sina kallid linnad saaksid homme minuga tulla parki linnad söötma

Ma ei tea praegu vastas Linda kas saan. Aga ma küsin emalt luba.

Tahaksin küll tulla sest ma armastan väga tuvisid tihaseid ja isegi varblasi.

Loodetavasti ema lubab olgugi et meil on homseks palju õppida

Tore hõiskas vaimustatult Anni haaras oma sõbratari kätest kinni ja keerutas temaga põrandal paar ringi.

Linda klassi üldine lemmik oli vaikne tütarlaps kuid elavaloomuline Anni suutis tedagi elustada.

TEST nr. 5. SÕNAVARA.

Vali igas lauses viimasest viiest sõnast üks õige ja kriipsuta see alla.

Näiteks: Siluma on triikima tasandama paitama libisema sugema

- 126. Kurtma on kaebama leinama nutma pahandama nurisema
- 127. Ihne — ahne kitsi kade kokkuhoidlik jõukas
- 128. Pelgama — ehmuma põgenema hirmuma kartma vabisema
- 129. Muigama — naeratama naerma pilkama itsitama kihistama
- 130. Anguma — külmuma jahtuma tarretuma kivinema jäätuma
- 131. Suund — tee eesmärk juht nool siht
- 132. Tavaline — lihtne alatine harilik samane sagedane
- 133. Lohutama — meelitama trööstima julgustama vaigistama hõlbustama
- 134. Hankima — omandama tooma võtma muretsema koguma
- 135. Hetk — kohe vähe silmapilk minut aeg
- 136. Oluline — tähtis asjalik harilik alatine tarviline
- 137. Partei — ühing erakond liit kogu selts
- 138. Lell — emavend tädimees onupoeg isavend ristiisa
- 139. Kärssitu — karme õel rahutu pahur vallatu
- 140. Innukas — vihane agar rõõmus viisakas hoolas
- 141. Streik — seiklus protest vastupanu tööseisak koosolek
- 142. Atlas — kaustik kaart album tabel kaardistik
- 143. Advokaat — teataja kaitsja kohtunik tõlk kohtuteener
- 144. Suruma — kangutama rõhuma raputama eemaldama alandama
- 145. Ränk — suur palju kohmakas raske tüse
- 146. Karme — elav kiire hoolas töökas püüdlik

147. Hõre — *harv õhuke hale kare karm*
148. Lõikusekuu — *juuli jaanuar detsember august märts*
149. Läila — *vastik maitsetu leige mage lahja*
150. Geniaalne — *välismaine osav haritud hullumeelne suurvaimlik*

Iga sõna kõrvale allpool kirjuta üks sõna, millel on vastupidine tähendus.

Näiteks: julge — *arg*; kõrge — *madal*.

151. Helde —	164. Kaugenema —
152. Süüdlane —	165. Vähemus —
153. Kurbus —	166. Nägija —
154. Kask —	167. Otsene —
155. Kunstlik —	168. Orjus —
156. Segane —	169. Siinne —
157. Lopsakas —	170. Pisut —
158. Võhik —	171. Uskmatu —
159. Ligikaudne —	172. Nõrkus —
160. Ilmlik —	173. Võit —
161. Rõske —	174. Järgmine —
162. Uinuma —	175. Ülekohtune —
163. Osa —	

TEST nr. 6. KIRJANDUS.

Vali igalause lõpul antud nimedest üks õige ja kriipsuta see alla.

176. Lauluisa Kreutzwaldi eesnimed on: *Otto Wilhelm Friedrich Robert Karl August Karl Robert Friedrich Reinhold*
177. Libahundi autor on: *E. Vilde O. Luts A. Kitzberg H. Raudsepp E. Peterson*
178. Juhan Liivi „Varju“ päätegelane on: *Räpsi Rein Veni Villem Helene Villu Hugo*
179. Luuletise „Üks suu, nii vana“ autor on: *Juh. Liiv A. Haava L. Koidula Fr. Kuhlbars M. Under*
180. Romaani „Mahtra sõda“ peategelane on: *Peeter Olander Huntaugu Mihkel Kupja Prits Tohver Võllamäe Päärn*
181. Mahtra sõja tegevuspaigaks on: *Alutaguse Saaremaa Tallinn Harjumaa Sakala*
182. Ajalooline teos on: „*Veli Henn*“ „*Tasuja*“ „*Ühe härja elulugu*“ „*Kupja-Kaarli adjustaadid*“ „*Popi ja Huhuu*“
183. Ebausü tagajärgi kujutab: „*Libahunt*“ „*Vari*“ „*Sauna Antsu oma hobune*“ „*Tähtis päev*“ „*Und*“
184. Paremaks, kirjanduslikult väärtuslikumaks pean kahest isamaalaulust: „*Ta lendab mesipuu poole*“ „*Isamaa hiilgava pinnala paistab*“

Kirjuta allpool antud ülesandeis igale joonele õige sõna või nimi.

185. Missuguse *kirjaniku* teosest on järgmine katkend: „Kesk õlgi laval mustab midagi — õige! Lapse pea, mis undruku seest nagu kupp välja paistab. Aga ainult pea. Kuid selles peas on midagi, mis, ei tea ütelda, kas võõrastama või imestama paneb...”
186. Missugusest *näidendist* on järgmine katkend: „Kes teda teab. Meie kiriku kirjas ta ei olevat seisnud. Olevat kihelkonna teisel piiril kuskil laanes, poolestsaadik koopas elanud. Inimesi käinud ikka kaugelt tema juures abi otsimas.”
187. Nimeta *autor*, kelle ühest luuletisest on võetud järgmine salm:
- „Kuis on su pojad vagad,
Nii vaprad, tugevad!
Su tütreid nagu lilled,
Nad õitsvad nägusad!”
188. E. Vilde kirjeldab juhtumit tiigil oma lapsepõlvest jutus
189. Karjapoisi elu kirjeldab Tammsaare jutus
190. Suure vembumehe nimi O. Lutsu „Kevades“ on
191. A. H. Tammsaare tuntuim teos on
192. 1933. a. jõulupühade ajal suri eesti suurkirjanik
- Nimeta teosed, milles esinevad järgmised tegelased:
193. Kniks-Mariihen
194. Virgu Anni
195. Kellamees Lible
196. Kadaka Kaarel

Järgnevais lauseis on toodud näiteid keele ilustamiseks tarvitatud väljenditest (kõnekujunditest). Kriipsuta alla igas lauses säärane väljend.

Näiteks: Kadakatel karjamaal seljas lumekuued.

197. Liivaku Jaanil oli suur mure; näris südant ööd ja päevad, ega saanud enam sugugi rahu.
198. Ühel ööl oli külm veepiirde rannaga kinni tinutanud.
199. Ei olnud naeratust kellegi palgel, sõnad surid igaühe huultel.
200. Päike paistis heledasti, lumi siretas ja puudel olid klaasist oksad.